పాత్రత

-తొత్తడి గణపతిరావు

ఉగాది కథల పోటీలో ఎంపికైన కథ

'శాస్త్రిగారూ! క్షమించండి.. ఇన్నాళ్ళూ మిమ్మల్నే నమ్ముకున్నాం కాని మీరు చెయ్యించే పూజలుగాని, వ్రతాలు గాని మాకెలాంటి ఫలితాల్నీ యివ్వలేదు. ఎవరో పరమానందస్వాముల వారట చాలా మహిమ గలవారట. అదృష్టవశాత్తూ మా గోపాలం మా విషయం చెప్పి ఆయన్ని తీసుకొచ్చాడు. యింక ఆయినే మాకు దిక్కు. మీ వ్రతాలు, పూజలవల్ల ప్రయోజనం లేదని తేలిపోయింది' కళ్ళ నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ అంది సుందరమ్మ.

'అమ్మా ఏమిటా మాటలు. నీ ఛాదస్తంతో... దేవుడిలాంటి శాస్త్రిగారిని...' అన్న మాటలను మధ్యలోనే అడ్డుకుంటూ...

'ఫర్వాలేదు బాబూ... నేనేమీ అనుకోను... ఆ అమ్మ మనసు... బాధ నాకు తెలియనివి కావు. నీకు పిల్లలు కలగటం లేదన్న బాధతో ఆ ముసలి ప్రాణం ఎంత విలవిలలాడిపోతుందో. నేనూహించగలను. సుందరమ్మగారూ... ఆ పరమానందస్వాముల గూర్చి నేనూ విన్నాను. ఆయిన్నే వేడుకుందాం. అబ్బాయికి సంతానం కలిగితే అంతకంటే కావల్సిందేముంది? నాకూ మీకూ ఉన్న అనుబంధం యీనాటిది కాదు. నాయుడుగారు కన్నుమూస్తున్నప్పుడు రాఘవను తృప్తిగా చూసుకుంటూ... శాస్త్రిగారూ నాకింకేం కోరికలు లేవండి... నా పేరు నిలిపే కొడుకు రాఘవ... వాడికీ అలాంటి మంచి కొడుకు పుడితే చాలు... అంటూ కన్నుమూసారు. అప్పటి నంచి నాయుడుగారి కోరిక ఎప్పుడు తీరుతుందా అని నేనూ ఎదురు చూస్తున్నానమ్మా' అని శాస్త్రిగారు అంటుండగా సూర్యనమస్కారం చేసి తిరిగి వస్తున్న పరమానందస్వాములకు అడ్డుతప్పుకోమన్నట్టుగా అందర్నీ హడావుడి చేసాడు గోపాలం.

కాషాయాంబరాలు... మెరిసిపోతున్న స్వర్ణ కంకణాలు... విభూతి రేఖలు... మెడలో రుద్రాక్షమాలలతో చూసిన వెంటనే ఎవరికైనా చేతులెత్తి నమస్కరించాలనే తలపు కలిగేటి స్వరూపంతో వెలిగిపోతున్నారు పరమానందస్వామి. స్వామిని చూసిన వెంటనే ఆయన పాదాలకు నమస్కారం చెయ్యాలని వంగింది సుందరమ్మ.

ఆమె చేతులు గాని శిరస్సు గాని ఎక్కడ తన పాదాలకు తాకుతాయో అని గాభరాగా కాళ్ళు వెనక్కి తీసుకున్నారు స్వామీజీ.

స్వామీజీకి ఏర్పాటుచేసిన ప్రత్యేకమైన గదిలోకి వెళ్ళిపోయారు. స్వామి వారికేం కావాలో ఏర్పాట్లు చెయ్యమని చెబుతున్నాడు గోపాలం. అత్తాకోడళ్ళు ఆ ఏర్పాట్లలో ఉన్నారు. గోపాలం, రాఘవరావు స్వామీజీని గురించి మాటల్లో పడ్డారు.

'రాఘవా... నువ్వు చాలా అదృష్టవంతుడివిరా... ఎందరెందరో... స్వామివారి ఆశ్రమానికి వస్తారు. మేం అదిస్తాం... యిదిస్తాం... అని యిబ్బంది పెడతారు తీసుకోమని. కాని స్వామివారు అంగీకరించరు. ఆయన మనసులో వీరికిది యివ్వాలి... వీరినుంచి ఇది తీసుకోవాలి అన్న అనుగ్రహం కలిగితే తప్ప. మీ అమ్మగారు చాలా బాధపడుతున్నారు నీ గురించి అందుకని స్వామివార్ని కదిపి చూసాను... నిజంగానే అదృష్టం సుమా యిలా చెప్పానో లేదో... అలా ఒప్పేసుకున్నారు. ఇక నీ అదృష్టం పండినట్టే... ఈ ఒప్పేసుకోవడం మాట అటుంచు. యింకో పవిత్రమైన కార్యక్రమానికి కూడా నిన్నే ఎన్నుకున్నారు... ఎంతమంది పోటీ పడ్డారనుకున్నావు ఆ పని చెయ్యడానికి... కాని అందర్నీ కాదని నీచేత అది చెయ్యిద్దాం అనేసరికి నిజంగా నాకు మతిపోయిందనుకో... అప్పుడే అనుకున్నాను. మా రాఘవ దశ తిరిగిందని గుక్కతిప్పుకోకుండా చెప్పుకుపోతున్నాడు గోపాలం.

'ఏమిట్రా... నీ ధోరణిలో నువ్వు మాట్లాడేస్తున్నావు. ఇంతకీ విషయం ఏమిటి? 'నన్ను ఎన్నుకోవడం ఏమిటి?'

'చెబుతాన్రా... ఏమీ లేదు. స్వామివారి ఆశ్రమంలో యీమధ్యనే శివలింగప్రతిష్ఠ జరిగింది. కాశీ నుంచి తెప్పించాడో భక్తుడు. నీ దగ్గరికి బయల్దేరేముందు గర్భగుడిలో పాల రాతిని అమర్చే అవకాశం మీవాడికి యిద్దామయ్యా... గరళ కంఠుడ్ని చల్లబరిస్తే ఆయన చల్లగా చూస్తాడు. అని చెప్పార్రా... అసలా పనిచేసేందుకు ఎంతమంది ముందుకొచ్చారనుకున్నావ్... నాకే ఆశ్చర్యమేసింది. మేమిస్తాం.. మేం చేయిస్తాం అన్నవాళ్ళని వదిలేసి... ఏదో మీరు రమ్మంటున్నారని నేనీయన్ని బ్రతిమాలటం ఏమిటి, ఈయన సడెన్‌గా ఈ ప్రతిపాదన తేవడమేమిటి?

రాఘవా... నువ్వు చాలా అదృష్టవంతుడివిరా... ఎందరెందరో... స్వామివారి ఆశ్రమానికి వస్తారు. మేం అదిస్తాం... యిదిస్తాం... అని యిబ్బంది పెడతారు తీసుకోమని. కాని స్వామివారు అంగీకరించరు. ఆయన మనసులో వీరికిది యివ్వాలి... వీరినుంచి ఇది తీసుకోవాలి అన్న అనుగ్రహం కలిగితే తప్ప. మీ అమ్మగారు చాలా బాధపడుతున్నారు నీ గురించి అందుకని స్వామివార్ని కదిపి చూసాను... నిజంగానే అదృష్టం సుమా యిలా చెప్పానో లేదో... అలా ఒప్పేసుకున్నారు. ఇక నీ అదృష్టం పండినట్టే...

అంతా దైవేచ్ఛలా అన్పించింది. నీకు, మా కుటుంబానికి సుభఘడియలు ఆరంభమయ్యాయనిపించింది... విషయాన్ని విశదీకరించాడు గోపాలం...

'అబ్బో పాలరాతి తాపడమే... ఖర్చు... బాగా అవుతుందనుకుంటాను...'

'ఆ ఎంతరా... ఓ పది... పదిహేను వేలు... చూడు ఉదయం వచ్చిన లాంటి పార్టీని ఒక్కసారి కొంచెం బిగించావంటే చాలు... అవకాశాలు పదే పదే రావు వచ్చిన వాటినే మనం సద్వినియోగం చేసుకోవాలి. నీకోటి చెప్పనా... గురువుగారు నీ ఇంట్లో అడుగుపెట్టారు. అంతే యించుమించుగా ధనలక్ష్మి కదిలి వచ్చింది కాదంటావా?'

'అంటే... ఉదయం జరిగింది... నువ్వు విన్నావా?' గాభరాగా అడిగాడు రాఘవరావు.

'ఆc... అంతా విన్నాను. అయినా వాళ్ళను కసిరి కొట్టినట్టు మాట్లాడి పంపేస్తున్నావు... నువ్వింకా మారలేదా? లేకపోతే గురువుగారు, మీ శాస్త్రిగారూ... యింట్లో ఉన్నారని అలా మాట్లాడావా?' అంటున్న గోపాలం మాటలు రాఘవరావును చాలా యిబ్బందికి గురిచేసాయ్. అసలు గోపాలం... రాఘవరావు చదువుకొన్నప్పటి స్నేహితులే అయినా... స్వాములు, భక్తి, గుడులు గోపురాలు అంటూ తిరుగుతున్న అతని మీద సదభిప్రాయం మాత్రం లేదు రాఘవరావుకి. ఎందుకంటే పూజలు పునస్కారాలు భక్తి, యాత్రలు, అంటూ ఓ ప్రక్క అంటూనే జీవితంలో సాధారణంగా పాటించాల్సిన నైతిక విలువలను పట్టించుకోలేకపోవడం... పైగా తను చేస్తున్న భక్తి కార్యక్రమాలు. అనుసరిస్తున్న ఆధ్యాత్మిక మార్గాలతో తను చాలా గొప్పవాడినయ్యానుకుని యింక తనేం చేసినా చెల్లుతుంది అన్న ఓ చిత్రమైన యిగోయిజమ్‌తో ప్రవర్తించే తీరు అసలు రాఘవరావుకి నచ్చదు.

'చూడు గోపాలం... ఇలాంటి అడ్డదార్లు, అవినీతి పనులు మనకెప్పుడూ సరిపడవు. అసలు ఆఫీసులోనే నన్ను కలవడానికి భయపడతారు యిలాంటి వాళ్ళు. మరి యింటికెలా వచ్చారో! ఎవరు ప్రోత్సహించారో తెలియదు. అలాంటివి నాకు మొదటినుంచీ పడవని నీకూ తెలుసు- సంవత్సరాలు గడిచాయి కదా... మారిపొయ్యాడేమో అని నువ్వు అనుకోనఖ్ఖర్లేదు' స్థిరంగా చెప్పాడు రాఘవరావు. 'సర్లేరా నీ యిష్టం. నీకు నచ్చిన విధంగా నువ్వు చేసుకో కాని ప్రపంచమంతా ఒక విధంగా వుంటే నువ్వేదో దారిలో వెళ్తానంటున్నావు. అదే నాకు నచ్చింది అంటే యింక చెప్పేదేముంది? గురువుగారు మధ్యాహ్నం బయల్దేరిపోతారు. ఓ పదివేలు ప్రస్తుతం యిచ్చెయ్యి. మిగతా ఏమైనా అవసరమయితే తర్వాత చూసుకుందాం, నేను చెబుతాను...'

'సారీరా... అంత డబ్బునేనివ్వలేను...' ఖరాఖండీగా చెప్పాడు రాఘవ.

'రాఘవా... ఏమిటిది? స్నేహితుడవని... మీ అమ్మగారు తీసుకురమ్మన్నారని బ్రతిమిలాడి తీసుకువచ్చాను. ఆయన అలాంటి యిలాంటి స్వామీజీ అనుకున్నావా? ఆయనకోసం, ఆయన అనుగ్రహంకోసం కొన్ని వేల మంది ఎదురు చూస్తూ పడిగాపులు కాస్తారు. అలాంటిది ఆయనకాయనగావచ్చి నిన్ననుగ్రహిస్తుంటే కాదంటావా? పైగా మీ శాస్త్రిగారు ఉదయమే ఏదో దానం పట్టేసినట్టున్నాడు చూడు... అలాంటి వాళ్ళకిచ్చి ఏమిట్రా ప్రయోజనం. ఓ ముక్తాపాడా? దానం ధర్మం చేసినా... ఓ పెద్ద వారికి, మహిమగల వారికి చెయ్యాలిగాని... ఏదో గుడి కరెంటు అని ఓ రెండువేలు నొక్కేసాడు అవునా?'

గోపాలం మాటలు వింటుంటే రాఘవరావుకి వంటి మీద తేళ్ళూ జెర్రెలూ పాకుతున్నట్లనిపిస్తోంది. శాస్త్రిగారంటే విపరీతమైన గౌరవం రాఘవరావుకి. మారుమూల ఉన్న ఆ పల్లెటూరి గుడిని పవిత్రంగా చూసుకుంటూ, దైవారాధన ఒక్కటే పరమావధిగా భావిస్తూ, భక్తులు ఏది సమర్పిస్తే దాన్ని స్వీకరిసూ, నాలుగు మంచి మాటలు చెబుతూ అందరికీ తలలో నాలుకలాగ ఉండే శాస్త్రిగార్ని గూర్చి ఏం తెలుసని వీడిలా వాగుతున్నాడు అనుకున్నాడు. నిజానికి శాస్త్రిగారు గుడికి కరెంటు వేయించాలని డబ్బులు అడగలేదు. అక్కడి పరిస్థితులు క్రిందటిసారి ఊరు వెళ్ళినప్పుడు గమనించిన రాఘవరావే స్వయంగా 'శాస్త్రిగారూ ఊరంతా దేదీప్యమానంగా వెలిగిపోతుంది. దేవుడ్ని మాత్రం ఇలా వదిలేశారేమిటండీ... నేను పెడ

తాను. కరెంటు వెయ్యించెయ్యండి' అంటే వచ్చారు తప్ప ఆయనకాయినగా అడగనూ లేదు, చెప్పనూ లేదు.

'చూడు రాఘవా... అనవసరంగా తెలియకుండా ఏమీ మాట్లాడకు గుడి కరెంటుకు డబ్బు యిస్తానని నేనే రమ్మన్నాను. ఆయనేమీ అడగలేదు. సరే ఆ విషయం పదిలెయ్యి అంటుండగా 'గోపాలం... మనం బయల్దేరుదామా...' అంటూ వచ్చారు స్వామీజీ.

'అలాగే స్వామీ వెళ్దాం...' అంటూ ఓ చూపు విసిరాడు గోపాలం రాఘవరావుపై.

రాఘవరావు లోపలికి వెళ్ళాడు. అప్పటికే సుందరమ్మ పెద్ద పళ్ళెంలో బియ్యం... పళ్ళు... తమలపాకు సర్ది ఉంది... ఒరేయ్ దక్షిణ వెయ్యరా... మనకోసమని ప్రత్యేకంగా వచ్చారు... కొంచెం ఎక్కువ వెయ్యి బాగోదు' అంటుంటే వంద రూపాయల నోట్లు ఐదు, ఓ రూపాయి బిళ్ళవేశాడు రాఘవ.

తాంబూలం పళ్ళెం అందుకుంటున్న స్వామిజీ బృకుటి ముడిపడింది. ముఖంలో ప్రసన్నత చెదిరింది. దాన్ని కప్పిపుచ్చుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తూ...

'గోపాలం చెప్పిన విషయం ఏం చేస్తావు నాయనా... డబ్బుకిప్పుడేం తొందర లేదు. మాట చెప్పు గోపాలం రశీదు రాస్తాడు. నీ వీలు చూసుకొని డబ్బు ఏర్పాటుచేద్దువుగాని... మనసులోకి సంకల్పం ఒకటి వస్తే... డబ్బుదేముంది నాయనా అది వెతుక్కుంటూ దగ్గరికి వస్తుంది.

'లేదు స్వామీ... ప్రస్తుతం నా దగ్గర అంత డబ్బు లేదు. మీరు చెప్పినంత డబ్బు ఖర్చు చేసే స్తోమతు కూడా నాకు లేదు. నాకున్నది మనస్ఫూర్తిగా యిస్తున్నాను స్వీకరించండి.' పళ్ళెం అందించాడు రాఘవరావు. స్వామీజీ పళ్ళెం అందుకోలేదు. కోపఛ్ఛాయలు ముఖంలో పొడసూపగా...

'గోపాలం చెప్పాడని కదిలి వచ్చాం. యింతటి అవమానం జరుగుతుందనుకోలేదు. నా కళ్ళముందే ఓ మామూలు బ్రాహ్మడికి రెండువేలు దానమిచ్చి నన్నిలా అవమాన పరుస్తావా?' దానం కూడా పాత్రత నెరిగి చెయ్యాలి. స్వామిజీ దాచుకుందామన్నా దాగలేదు కోపం. ఊరు బయల్దేరి పోతున్నట్టు చెప్పడానికి శాస్త్రిగారు కూడా అప్పుడే అక్కడికొచ్చారు.

ఇదే మంచి సమయం అని ఓ నిర్ణయానికొచ్చాడు రాఘవరావు. క్షమించండి స్వామీ... దానం, ధర్మం, విరివిగా చెయ్యాలని ఎవరికిమాత్రం ఉండదు. కాని అవకాశం కుదరాలి కదా. శాస్త్రిగారు మీకంటే ముందు రెండురోజుల క్రిందటే వచ్చారు. న్యాయంగా ఆయన వెళ్ళడానికి కూడా డబ్బు లేదు. అదృష్టవశాత్తూ ఉదయం అనుకోకుండా లక్ష్మి తలుపు తట్టింది. నేను గట్టెక్కాను. శాస్త్రిగార్ని తృప్తి పరిచాను. అని రాఘవరావు అనే సరికి స్వామీజీ ముఖంలో మళ్ళీ మార్పులు వచ్చాయ్. ప్రసన్నంగా ఉండటానికి ప్రయత్నిస్తూ.

'అంతా నాకు తెలుసు నాయినా... అందుకే డబ్బుకేం తొందర లేదు. ముందు మాటియ్యి చాలు... రశీదు యిస్తాడని చెబుతున్నాను కదా... ఇక్కడ నువ్వు మాట యిస్తే... తర్వాత డబ్బు ప్రయత్నం చేసుకోవాలన్న ప్లానింగ్ నీకూ ఉంటుంది. అంటూ అనునయంగా మాట్లాడుతున్న మాటలతో... ఉదయం కాంట్రాక్టర్లు వచ్చి వెళ్ళిన సంగతి స్వామీజీకి కూడా తెలిసే వుంటుందని... గోపాలం చెప్పడమో... ఆయన చూడటమో... ఏదో జరిగిందని ఊహించాడు రాఘవరావు. ఇంతలో ఊహించని పరిణామం ఒకటి ఎదురయ్యిందతనికి.

'రాఘవా... అయితే నువ్వు ఉదయం ఆ కాంట్రాక్టర్ల దగ్గర లంచం తీసుకున్నావా...?' ఆశ్చర్యంగా, అనుమానంగా అడిగారు శాస్త్రిగారు.

'అవును. తీసుకున్నాను. కాని... నాకోసం కాదు. ఇలాంటి కార్యక్రమాలకు...' నటించడానికి శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తూ అన్నాడు రాఘవరావు.

శాస్త్రిగారి ముఖం అప్రసన్నంగా మారిపోయింది. రాఘవా... నేను నిన్ను గొప్పగా ఊహించుకున్నాను. చాలా బాధగా ఉందయ్యా. కళ్ళెదురుగా కన్పిస్తున్నది చూసాక... తెలుసుకున్నాక... యింకా నేను ఈ అపవిత్ర పుష్పాలను ఆ పరంధాముడికి అర్పించలేను. వస్తాను అంటూ గుడ్డ సంచీలో దాచిన డబ్బును టేబుల్ మీద పెట్టి వెళ్ళబోయారు శాస్త్రిగారు.

'క్షమించండి శాస్త్రిగారూ... మహానుభావులు, దివ్య స్వరూపులు స్వామీజీగారు పాత్రత గురించి మాట్లాడితే మీలోని పాత్రత తెలియజెయ్యడానికి చిన్న అబద్ధం ఆడాను. కాని మీరు అందుకున్నవి పవిత్ర పుష్పాలే... అపవిత్రమైన పుష్పాలను దరికి చేరనిచ్చే దౌర్భాగ్యపు సంస్కారం నాకు మా వాళ్ళు నేర్పలేదు, మీలాంటి వారి సాంగత్యము వాటికి చోటూ ఇవ్వలేదు. అంటుంటే స్వామీజీ తల దించుకున్నారు.

నా ఉద్దేశంలో పాలరాతి నిర్మాణాలు, బంగారు తాపడాలు, భారీ కట్టడాలు భక్తికి నిదర్శనం కావు. దేవుడికి చేరే ప్రతి పువ్వు పవిత్రంగా ఉండాలి. దానిని దేవుని దరికి చేర్చేవాడు అది పవిత్రమైనదా కాదా? అన్న వితరణ ఉన్న వ్యక్తి అయి వుండాలి. పవిత్రమైన వాటినే ఆ పరమాత్ముని పాదాల చెంతకు చేర్చే బాధ్యత వహించాలి. అప్పుడు ఖచ్చితంగా భగవంతుడు సంతోషిస్తాడు. శాంతి వెల్లివిరుస్తుంది. అని ఆవేశంగా రాఘవరావు అంటుంటే...

ఆనందంగా శాస్త్రిగారు రాఘవరావుని కౌగిలించుకున్నారు.

తల దించుకుని స్వామీజీ మౌనంగా గంభీరంగా నడుచుకుంటూ కదిలిపోయారు. ★